

Л. Глущенко

ВПЛИВ УКРАЇНСЬКОГО ФОЛЬКЛОРУ НА ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ ЕСТРАДНОЇ ПІСНІ

L. Hlushchenko

THE INFLUENCE OF UKRAINIAN FOLKLORE ON THE FORMATION OF A MODERN POP SONG

Український фольклор є вагомим чинником у процесі формування національної музичної культури. Його багатий мелодичний, ритмічний та семантичний потенціал справляє значний вплив на сучасну естрадну пісню, визначаючи її характерні риси та стилістичні особливості. Взаємозв'язок традиційної народної музики та сучасної естрадної пісні виявляється в багатьох аспектах — від мелодико-інтонаційних особливостей до текстового наповнення, що зумовлює збереження національної ідентичності в контексті глобалізаційних процесів. Важливим є те, що інтеграція фольклорних елементів у сучасну естраду відбувається як на рівні безпосереднього цитування традиційних мелодій, так і шляхом стилістичного наслідування та переосмислення фольклорних засад у нових музичних формах.

Однією з ключових особливостей впливу народної музики є використання ладової системи, що ґрунтується на натуральних ладах (дорійський, міксолідійський, лідійський), характерних для української пісенної традиції. Ці ладові структури знаходять відображення в мелодичній організації естрадних композицій, додаючи їм колориту й національної самобутності. Особливої уваги заслуговує явище модальної варіантності, властиве українському фольклору, що проявляється в змінності ладової основи в межах одного твору. Подібні прийоми активно використовуються в сучасній естрадній музиці, створюючи ефект стилістичної варіативності. Крім того, у гармонічній мові сучасної популярної музики простежуються характерні фольклорні звороти, такі як кварто-квінтові співзвуччя, плагальні каданси та варіативні завершення, що формують особливий звуковий контекст твору.

Ритмічна організація українського фольклору також має суттєвий вплив на популярну музику. Народні танцювальні жанри, такі як гопак, козачок, коломийка, формують основу ритмічного малюнку багатьох естрадних творів. Характерна акцентуація, синкопування та чергування метру надають сучасним пісням динаміки й виразності. В естрадній музиці ритмічні патерни фольклорного походження часто зазнають полістилістичної трансформації: вони поєднуються з елементами джазу, фанку, рок-н-ролу, створюючи нові синкретичні форми. Варто також зазначити, що метроритмічна варіативність народних пісень, зокрема змінність метричних одиниць у межах одного твору (характерна для думових наспівів), є поширеним прийомом у сучасних естрадних аранжуваннях.

Мелодика українських народних пісень, заснована на плавних кантиленно-розспівних лініях та широких інтонаційних ходах, інтегрується в сучасну естрадну музику. Нерідко зустрічаються мелодійні звороти, що відтворюють стиль народного виконання, використовуючи гнучку фразування та орнаментальні прийоми. Зокрема, мелодична орнаментика, властива українському вокальному фольклору (форшлагі, мордентні оберти, мелізматичне варіювання), є частим засобом художньої виразності в естрадному мистецтві.

Додатковим фактором, що сприяє збереженню фольклорного колориту в сучасній естраді, є використання регіональних вокальних особливостей, зокрема карпатських гортанних прийомів та подільської манери розспіву.

Тематичне наповнення сучасної естрадної пісні також віддзеркалює фольклорні традиції. Ліричні мотиви, образи природи, кохання, історичні сюжети й соціальні реалії, що знайшли своє вираження у народній поезії, є ключовими у багатьох популярних піснях. Ця тенденція зумовлює тяглість народної традиції в новітній музиці.

Окрему увагу слід приділити впливу обрядового фольклору, зокрема весільних, колядкових, купальських пісень, які все частіше переосмислюються сучасними виконавцями у нових жанрових формах, таких як етно-поп, етно-рок, фолк-електроніка.

Фольклорний стиль також простежується у вокальній манері виконання. Специфічні прийоми, такі як «плач», форшлаги, гортанні атаки, йодлювання, перекочували у сучасну естраду, додаючи їй експресивності та автентичності. Важливим аспектом є також стилізація народного голосоведення в популярній музиці, що часто відображається у використанні відкритого вокального звуку, специфічної артикуляції, інтонаційного «підтягування» звуків, що властиве традиційному співу. Особливо яскраво цей аспект проявляється у творчості таких виконавців, як Ніна Матвієнко, гурти «ДахаБраха» та «Курбаси», які експериментують із народною манерою співу, адаптуючи її до сучасного контексту.

У висновку зазначимо, що український фольклор відіграє визначальну роль у становленні й розвитку сучасної естрадної пісні. Його вплив виявляється в мелодичній, ритмічній, гармонічній та виконавській сферах, забезпечуючи національну ідентичність музичного мистецтва та сприяючи його еволюції в умовах глобалізації. Подальші дослідження цього питання можуть сприяти виявленню нових аспектів взаємодії традиційної та сучасної музики, що є важливим чинником збереження культурної спадщини в умовах постійних змін у світовій музичній індустрії.

А. Піха

МІСІЯ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРА В СУЧАСНОМУ ХУДОЖНЬОМУ ПРОСТОРІ

А. Pikha

THE MISSION OF THE CONCERTMASTER IN THE CONTEMPORARY ARTISTIC SPACE

Концертмейстерське мистецтво з початку свого формування в добу Ренесансу до сьогодні залишається однією з найбільш значущих сфер музичного мистецтва. Його значущість зумовлюється позачасовою винятковою вагомістю у сфері мистецької освіти, а також інтенсивністю функціонування на всіх рівнях художньої практики — технічно-підготовчому, репетиційному та власне виконавському.

На перетині цих спрямувань формувалася та закріплювалася система професійних якостей концертмейстера, у якій у нерозривній єдності поставали власне освітня, підготовча, виконавська, інтерпретаційна компоненти. Їх співвідношення корегується низкою чинників — зокрема жанровим та стилістичним, що визначають ступінь вагомості концертмейстера в просторі твору, його функцій у драматургічному процесі та концептуальних горизонтах. Виняткову